

stavka, če imata oba en subjekt,*) v en sam stavek skrciti. Na pr.: Grem in jem = Gredé jem ali pa: gredoč jem (in takó tudi v množnem številu: gredoč jemo in nikakor ne: gredoči jemo). In je poskočil, stal in hodil; in je šel z njima v tempelj, se je sprehajal, poskakoval in Boga hvalil (Dj. apost. III, 8, Ljublj. prev.) = In poskočivši, stal je in hodil, in vnide ž njima v tempelj, hodeč in poskakujoč in hvaleč Boga (Dunaj pr.). In ko je spoznala Petrov glas, od veselja ni odprla vrat = In spoznavši glas Petrov, od veselja ni odprla vrat.

b) Tudi s pridevnimi deležniki se dasta dva stavka v en stavek skrajšati, vendar samo tedaj, kedar gre za stransk stavek, ki se začinja z oziravnim zamkom: kateri, ki, ali se vsaj dá zameniti s stavkom tako začetim. Na pr.: Ali poznaš ženo, ki nama naproti gré? = Ali poznaš ženo, nama naproti gredočo? Lovec je ustrelil srako, ki je (= ko je) zletela na javor = srako na javor zletevšo.

Vuk, ne dobivši primerov v narodu, ni si nič kaj upal sklanjati participov, ali v drugih omikanejših jezikih slovanskih je to prav navadno. Takó piše Puškin: Samaja smert, postigšaja ego posredi nerovnago boja (= katera ga je dohitela —), ne iméla dlja Gribojédova ničego užasnago (= strašnega).

Tako je po slovnici in zoper ta uk grešé nekateri, sklanjaje tudi prislovne deležnike, ko bi jih bilo puščati neizpremenjene.

Nekaj primerov iz knjig ali časnikov:

Bolgarska (čudska) četa je po svoji narodnosti v kratkem zginola med Slovani, prelevšá se v eden živelj, ne ostavivšá nikakšega sleda (pravilno: prelivši se, — ne ostavivši). — Bolgari so prisegali na goli meč, razsekavajoči pri tem pse na dvoje (pravilno: razsekujoč, razsekavaje). Živeči se mesom svojih konj bili so vajeni jezdarji (pravilno: Živéč itd.). Ljudstvo se vzdignovše, pomorivše in izgnavše vse naselnike izvolilo si je mladega moža za vladarja (pravilno: Vzdignovši se ter pomorivši ali izgnavši vse naselnike, izvolilo si je ljudstvo —).

Vstopivšá zarohní najprvo na mano (pravilno: Vstopivši zarohní —).

Takó reče gospá, nekoliko barvo spremenivšá (pravilno: barvo spremenivši). Te horde, podrobivšé Azijo, zavalile so se kot uničevajoči valovi v Evropo (pravilno: Te horde, podrobivši Azijo, zavalile so se kot uničujoči valovi v Evropo).

Nove knjige.

(Konec.)

Koliko vojakov in kakošnih junakov Slovakija daje Avstrijski armadi — pripoveduje pisatelj nadalje — to je zdatno dokazal Dalmatinski državni poslanec Wurm v državnem zboru; pisatelj le dostavlja to, da Slovakov več pride na bojišče nego vsih družih narodov Ogerskih. Potem popisuje gosp. pl. Sasinek pridelke Slovaške dežele in nošo Slovakov in Slovakinj, v kateri pravi, da je tako lična, da utegne v izgled služiti Dunajskim modistinjam. Zanimivo je med drugim tudi to, da se je v narodni noši tudi ohranila slovanska belo-modro-rudeča barva, tako ko sneg bela srajca, rudeč jopič in modre (plave) hlače s kratko modro sukno, ki jo nosijo mladi Slovaki, belo-lično vezano srajco, rudeč modrc in modro krilo pa dekleta.

*) Napačno dela toraj slovenitelj štajarskega deželnega zakonika, ki deželne postave tako začinja: Privolivši deželni zbor ukazujem takó. Napačno je n. pr. Pokleknivši in pozdravivši ga (mi poslanci judovski), zadril se je Kaligala na nas.

Hiše, bolje v ravninah, so nelepe, tesne in nečedne, v goratih krajih brez dimnika in z majhnimi okenci.

Živež navadni Slovakov je ržen kruh, krompir, sočivje, kaša turšična, ajdova in prosena in mleko; v nedeljah in praznikih pride tudi meso na mizo. Ker je ovčje reje več, je ovčji sir, ovčje mleko in ovčje meso navadna hrana; vina in piva pije Slovak malo, žganja pa žalibog preveč, ki je prokleti strup tudi narodu Slovaškemu, kajti več vasi je brez cerkve in šole kakor brez žganjarij. Da bi se tej žganjarski kugi v okom prišlo, so rodoljubi osnovali bratovščino treznosti, v katero bilo je že v sami Trenčinjski županiji vpisanih čez 30.000 družbenikov, in poklicali so menihe Redemptoriste v misijon, ki pa ga je Ogerska vlada, zaslepljena od žganjarskih fabrikantov, prepovedala.

Narodne pesmi Slovakov so jako lepe, gibljejo se večidel v C mol glasih. Prestopek 6. zapovedi božje je pri mladenčih, dokler so doma, kaj redka prikazen; in če je dekle prestopilo to zapoved božjo, zgodilo se jej je to le, ko je v mestu služila. Ženitovanje traja pri bolj premožnih večidel po več dni.

Tako nam je rodoljubni pisatelj lepo pred oči postavil po rodu bratovski narod, ki je našemu slovenskemu v mnogo obzirih zeló podoben.

Politične stvari.

Pred 27 leti!

a) Zgodovinski pregled.

1848. leta je bila velika politična prekucija v Evropi, po kateri so tudi v našem cesarstvu padle spona absolutizma in je cesar Ferdinand tudi svojim deželam in narodom 15. marca onega leta ustavo (konstitucijo) podelil.

Slovenci na Kranjskem oklenili so se z dušo in s telesom ustavnih pravic; komaj je pripihljala spomladna sapica ustavnega življenja v mnogojezično Avstrijo, kar brž se je osnovalo v Ljubljani narodno društvo pod imenom „društvo slovensko“, ki je oktobra meseca leta 1848 se začasno prestrojilo v politično društvo, katerega §. 1 se je tako le glasil: „Namen slovenskega društva je omikavanje slovenskega jezika, povzdiga slovenske narodnosti v soglasni podlagi pod ustavno Avstrijsko cesarstvo, in tedaj varovanje pravic slovenskega naroda na postavni poti ustave, vsem Avtrijskim narodom podeljene.“

Že 29. marca 1848 l. so stopili rodoljubi Kranjski pred deželne stanove Kranjske s pismom, v katerem so jih pomoči prosili za ono, kar je dr. Jan. Bleiweis, kot govornik deputacije Kranjske, malo dni popred v cesarjevi hiši na Dunaji nepozabljivemu nadvojvodi Ivanu razodel kot želje naroda našega, namreč

„prvič: da se zagotovi in varuje narodnost Slovincem na Kranjskem, Primorskem, Štajarskem in Koroškem s tem, da skupaj imajo deželno vlado;

drugič: da se napravi več ljudskih šol; mladina podučuje v maternem (slovenskem) jeziku, učiteljem pa nakloni poštena plača, in da se ustanovijo učilnice za jezik slovenski in še druge slovanske jezike;

tretjič: da se narodu vse postave razglašajo v slovenskem jeziku;

četrtič: da se v cesarske uradnije dajo možje, ki popolnoma umejo jezik slovenski in narodu dopisujejo slovenski;

petič: da se poleg gimnazije v Ljubljani napravi realka in pa šola za kmetijstvo naši kmetiški mladini;